

S P O R A Z U M

o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji

Republika Slovenija in Republika Madžarska (v nadaljnjem besedilu podpisnici)

v želji, da bi zagotovili čim višjo raven pravnega varstva ter ohranjanja in razvijanja narodne identitete slovenske manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: manjšini);

v prepričanju, da je dejansko enakost, ohranjanje lastne identitete in razvoj slovenske oziroma madžarske manjšine mogoče doseči s posebnimi pravicami posameznikov in pravicami manjšine kot celote;

izhajajoč iz načel mednarodnih dokumentov o človekovih pravicah in svoboščinah ter mednarodnih dokumentov o varstvu manjšin, zlasti pa: Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Pakta o državljanskih in političnih pravicah, Pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, Helsinške sklepne listine, Pariške listine za novo Evropo, Dokumenta Pariškega, Kopenhagenskega in Moskovskega srečanja Konference o človekovi dimenziji KVSE, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Konvencije Sveta Evrope o regionalnih in manjšinskih jezikih;

izhajajoč iz dejstva, da celovit razvoj manjšin, zlasti na območjih, kjer avtohtono živita, v Porabju v Republiki Madžarski in v Prekmurju v Republiki Sloveniji, bogati kulturno življenje in vsestransko medsebojno sodelovanje med obema državama,

sta se sporazumeli o naslednjem:

1. člen

Podpisnici zagotavljata možnost za ohranitev in razvoj ter svobodno izražanje kulturne, jezikovne, verske in celovite slovenske oziroma madžarske identitete manjšin in njihovih pripadnikov. V ta namen bosta sprejeli in uveljavljali ustrezne ukrepe in mehanizme na področjih izobraževanja, kulture, javnega obveščanja, založniške in znanstveno-raziskovalne dejavnosti, gospodarstva in na drugih področjih, ki bodo prispevali k vsestranskemu razvoju manjšin.

2. člen

Podpisnici s posebno pozornostjo podpirata v javnih izobraževalnih ustanovah za potrebe manjšine pouk v maternem jeziku in učenje maternega jezika v vrtcih, osnovnih, srednjih in visokih šolah in skrbita za spoznavanje kulture, zgodovine in sodobne stvarnosti matičnih narodov ter manjšin.

V ta namen vzpodbujata izmenjavo izkušenj na področju manjšinskega šolstva, zlasti dvojezičnega in alternativno uporabo učbenikov obeh strani.

Podpisnici podpirata izmenjavo učencev in učiteljev, pošiljanje učbenikov, učil in učnih pripomočkov, organiziranje seminarjev in izpopolnjevanja, podeljevanje državnih stipendij in stipendij drugih skladov za redno, delno in podiplomsko izobraževanje in izpopolnjevanje, zlasti za učitelje in teologe.

Poleg tega na vseh ravneh izobraževanja spodbujata spoznavanje in učenje jezika, kulture in zgodovine manjšine in njenih matičnih narodov tudi pri pripadnikih večinskih narodov.

3. člen

Podpisnici vzpodbujata celovito uresničevanje kulturnih in izobraževalnih potreb narodnih manjšin.

Podpirata ustanavljanje in delovanje njihovih kulturnih ustanov, organizacij, društev in skladov.

V ta namen še posebej podpirata nekomercialno usmerjeno pošiljanje knjig, časopisov in ostalega tiska, tonskih in slikovnih materialov brez carinskih in drugih dajatev, izdajateljsko dejavnost narodnih manjšin, gostovanja profesionalnih in amaterskih umetniških skupin ter

organiziranje prireditev, ki bogatijo kulturo in identiteto manjšin, ki živita v obeh državah.

4. člen

Podpisnici zagotavljata pripadnikom manjšin svobodno uporabo njihovega jezika v zasebnem in javnem življenju, uporabo izvirnih imen in priimkov in njihovo vpisovanje v matične knjige.

Podpisnici se zavezujeta, da bosta na območjih, kjer manjšini avtohtono živita, zagotavljali enakopravno uporabo obeh jezikov, posebej pri zemljepisnih imenih in javnih napisih, v organih lokalne samouprave, v pisni in ustni komunikaciji, pred upravnimi in sodnimi organi ter drugimi javnimi službami.

5. člen

Podpisnici priznavata pravico manjšin do informiranja v maternem jeziku v tisku, radiu in televiziji.

V ta namen zagotavljata lastno informacijsko dejavnost manjšin in njen razvoj. Podpirata svoboden pretok informacij v jezikih manjšin ter sodelovanje med množičnimi občili manjšin in večinskih narodov.

Pogodbenci bosta skrbeli za možnost sprejemanja domačih radijskih in televizijskih programov, kakor tudi radijskih in televizijskih programov matičnega naroda ter za redne in ustrezne programske termine radijskih in televizijskih oddaj v maternem jeziku.

6. člen

Podpisnici podpirata znanstveno raziskovanje in proučevanje pravic manjšin, njune preteklosti in sedanjega položaja. V ta namen podpirata sodelovanje manjšin pri teh raziskavah, ustanavljanje, delovanje in sodelovanje manjšinskih raziskovalnih organizacij in znanstvenih ustanov podpisnic ter jim omogočata raziskovanje manjšinskih vprašanj na njihovih ozemljih.

7. člen

Podpisnici se zavezujeta, da bosta v svojih prostorskih in gospodarskih razvojnih načrtih upoštevali posebne interese manjšin in zagotovili gospodarski in družbeni razvoj območij, na katerih manjšini avtohtono živita, ki bo omogočal družbeno in gospodarsko enakopravnost manjšin.

Podpisnici bosta v korist manjšin podpirali vse oblike obmejnega sodelovanja, še posebej gospodarskega.

Podpisnici bosta podpirali tak gospodarski razvoj regij, ki bo preprečeval izseljevanje prebivalstva ter nasilno spremembo etničnega sestava avtohtonega ozemlja manjšin.

8. člen

Podpisnici zagotavljata, v skladu z notranjo zakonodajo, ustrezno udeležbo manjšin pri odločanju na lokalni, regionalni in državni ravni o zadevah, ki se nanašajo na pravice in položaj manjšin in njihovih pripadnikov.

9. člen

Podpisnici se zavezujeta, da upravne in teritorialne organizacije države ter lokalne samouprave ne bosta urejali v škodo manjšin. Prizadevali si bosta, da se meje upravnih, volilnih in z manjšinama naseljenih območij čim bolj ujemata.

V skladu s svojo zakonodajo bosta zagotavljali pogoje za delovanje organizacij, ki zastopajo manjšinske interese na državni ravni.

10. člen

Podpisnici zagotavljata možnost za vsestranske svobodne in neposredne stike manjšin s pripadniki matičnega naroda ter njegovimi državnimi in javnimi ustanovami. V ta namen bosta predvsem odpirali nove mejne prehode, skrbeli za prometne povezave, podpirali gospodarske in kulturne stike ter izmenjavo strokovnjakov.

11. člen

Podpisnici se zavezujeta, da bosta obveznosti iz tega sporazuma upoštevali pri sklepanju medsebojnih pogodb in programov sodelovanja.

Pogodbenici bosta zagotovili sodelovanje predstavnikov manjšin pri sklepanju sporazumov, ki neposredno zadevajo njihove pravice in položaj in ki izhajajo iz tega sporazuma.

12. člen

Podpisnici bosta za uresničitev nalog iz tega sporazuma zagotavljali materialno in drugo podporo.

13. člen

Nobene določbe tega sporazuma ni dopustno razlagati ali uresničevati tako, da bi se s tem znižala raven zagotovljenih in že doseženih pravic.

14. člen

Nobenega določila tega sporazuma ni mogoče razlagati tako, da bi škodoval ozemeljski integriteti katere izmed podpisnic.

15. člen

Podpisnici bosta ustanovili posebno medvladno komisijo za manjšine, ki bo spremljala uresničevanje določil tega sporazuma. V to komisijo bosta vladi podpisnic za vsako zasedanje imenovali ustrezno število članov. Člane komisije iz vrst pripadnikov manjšin imenujeta vladi na predlog manjšinskih organizacij.

Medvladna komisija se bo sestala vsaj dvakrat letno, izmenično v obeh državah podpisnicah.

Medvladna komisija ima naslednje naloge:

- obravnava aktualna vprašanja manjšin v obeh državah;
- ocenjuje uresničevanje obveznosti iz tega sporazuma;
- pripravlja in sprejema priporočila za svoji vladi v

zvezi z uresničevanjem tega sporazuma in po potrebi predlaga njegove spremembe.

Komisija sprejema stališča soglasno.

16. člen

Ta sporazum bosta podpisnici ratificirali v skladu s svojo zakonodajo.

Sporazum bo začel veljati 2 meseca po izmenjavi obvestil o ratifikaciji, komisija iz 15. člena pa se lahko imenuje takoj po podpisu sporazuma.

17. člen

Ta sporazum velja 5 let. Veljavnost se podaljša vsakokrat za nadaljnjih 5 let, če ga katerakoli od podpisnic ne odpove 6 mesecev pred vsakokratnim potekom v pisni obliki.

Sporazum je sestavljen v Ljubljani dne 6. novembra 1992 v dveh izvirnikih v slovenskem in madžarskem jeziku, ki sta oba enako veljavna.

ZA REPUBLIKO SLOVENIJO

ZA REPUBLIKO MADŽARSKO

Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenski manjšini v Republiki Madžarski in madžarski narodni skupnosti v Republiki Sloveniji sta podpisala zunanja ministra držav dr. Dimitrij Rupel in dr. Géza Jeszenszky v Ljubljani 6. novembra 1992.

Sporazum je vsebinsko in po širini pristopa na ravni najnovejših evropskih in svetovnih določil o varstvu manjšin. Zagotavlja pravno varstvo ter ohranjanje, razvijanje in svobodno izražanje celovite (kulturne, jezikovne, verske) identitete. Pripadnikom manjšin zagotavlja: šolanje v materinem jeziku; enakopravno uporabo obeh jezikov pri zemljepisnih imenih, javnih napisih, pred upravnimi in sodnimi organi, v pisni in ustni komunikaciji; prostorski in gospodarski razvoj območij, kjer živita manjšini; udeležbo manjšin pri odločanju na lokalni, regionalni in državni ravni.

Zaradi izvajanja določil sporazuma ni potrebno sprejeti novih ali spremeniti veljavne predpise. Ratificirati ga morata še oba parlamenta.